

SOME THOUGHTS ON THE FUTURE OF INTERNATIONAL DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS

Süleyman DOST¹

Abstract

As a rule, the disputes arising in the jurisdiction of a state are resolved by the judicial mechanisms established by that state and the decision is exercised. However, the solution of international disputes is not so easy. Because there is no centralized authority in the international arena and no authority and judiciary to implement these rules. For this reason, various mechanisms have been established for the solution of international disputes over time.

It is possible to divide these mechanisms into two groups to achieve international justice. The first one is the classical jurisdiction mechanisms of public law, such as the International Court of Justice or the International Criminal Court. The second one is the mechanisms of solution of international trade and investment disputes which predominate as private law. The judiciary mechanisms that make up this second group are more successful and dynamic and have been established according to the win-win principle. In this notification, the main international dispute resolution mechanisms in the world and a projection about their future will be tried to be kept.

Keywords: International disputes, international jurisdiction, international courts, arbitration, mediation

ULUSLARARASI UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM MEKANİZMALARININ GELECEĞİ ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

Özet

Bir devletin yetki alanında ortaya çıkan uyuşmazlıklar kural olarak o devletin kurmuş olduğu yargı mekanizmaları eliyle çözülür ve karar icra edilir. Ancak uluslararası nitelikli uyuşmazlıkların çözümü, bu kadar kolay olmamaktadır. Çünkü uluslararası alanda merkezi bir kural koyucu ve bu kuralları uygulayacak bir otorite ve yargı organı yoktur. Bu nedenle zaman içerisinde uluslararası uyuşmazlıkların çözümü için çeşitli mekanizmalar oluşturulmuştur.

Uluslararası adaletin sağlanması için oluşturulan bu mekanizmaları iki gruba ayırmak mümkündür. İlki Uluslararası Adalet Divanı veya Uluslararası Ceza Mahkemesi gibi kamu hukuku niteliği ağır basan klasik nitelikteki yargı mekanizmalarıdır. İkincisi ise tahkim ve arabuluculuk gibi özel hukuk niteliği ağır basan uluslararası ticaret ve yatırım uyuşmazlıkları çözüm mekanizmalarıdır. Bu ikinci grubu oluşturan yargı mekanizmaları daha başarılı ve dinamik olup, kazan kazan ilkesine göre kurulmuştur. İşbu bildiride dünyadaki başlıca

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, suleyman.dost@hotmail.com

uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmaları ve geleceğine ilişkin bir projeksiyon tutulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası uyuşmazlık, uluslararası yargı, uluslararası mahkemeler, tahkim, arabuluculuk

1 Giriş

Kural olarak uluslararası hukukta uyuşmazlık, iki ya da daha fazla uluslararası hukuk kişisi arasındaki hukuki uyuşmazlıkları ifade etmektedir. Ancak uluslararası hukukta yaşanan gelişmeler sonucunda devletler ile devletler dışındaki kişiler arasındaki uyuşmazlıklar da uluslararası hukuk uyuşmazlıkları olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. (Erdal, 2017:2874)

Uluslararası hukuk kişileri arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümü için bir yandan yeni yargı mekanizmaları kurulurken, diğer yandan mevcut yargı mekanizmalarının daha etkin ve verimli hale gelmesi için çaba gösterilmektedir. İlk uluslararası yargı mekanizmaları, iç hukuktaki yargı mekanizmalarına benzetilerek kurulmuştur. Ancak daha sonra uluslararası hukukun ve kişilerinin arasındaki ilişkilerin kendisine has özellikleri sebebiyle, uyuşmazlık çözüm mekanizmalarının yapısı ve işleyişi konusunda farklı çözüm arayışları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle uluslararası yargı mekanizmaları, kronolojik olmasa da farklı özellikleri sebebiyle iki gruba ayrılmaktadır: Klasik ve yeni nesil yargı mekanizmaları. İşbu çalışmada uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmaları ve geleceğine ilişkin bir değerlendirme yapılacaktır.

2 Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları

Uluslararası hukuk kişileri arasında çıkan hukuki uyuşmazlıklar ya barışçı yoldan ya da zorlama yolları ile çözülmeye çalışılmaktadır. Barışçı çözüm yolları üçe ayrılmaktadır. Bunlar, diplomatik yollar, yargısal yollar ve uluslararası örgütler eliyle çözümdür. Diplomatik yollar *sınırlı sayıda olmamak üzere* görüşme, dostça girişim, arabuluculuk, uzlaştırma ve soruşturma komisyonları olarak sayılabilir. Uluslararası mahkeme ve hakemlik yoluyla çözüm de yargısal yolları oluşturmaktadır. (Bozkurt-Kütükçü-Poyraz, 2015:272; Acer-Kaya, 2014:427; Aksar; 2013:217).

Uluslararası hukukta uyuşmazlıklar tek tip olmadığı gibi mahkemeler de tek tip değildir. Konu ve kişi bakımından farklılıklar taşıyan uyuşmazlıklar için farklı yargı mekanizmaları karşımıza çıkabilmektedir. Devletler arasındaki hukuki uyuşmazlıkları çözmek için Uluslararası Adalet Divanı (UAD), uluslararası suçları işleyenleri cezalandırmayı amaçlayan Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), insan haklarının korunması için bölgesel nitelikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), deniz hukuku uyuşmazlıklarının çözümü için kurulmuş Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Mahkemesi (BMDHM) bunlardan sadece birkaçıdır. Her birisinin farklı yapısı, işleyişi, usul ve karar uygulama sistemi bulunmaktadır.

Ancak uluslararası hukukta ortak, etkin ve üstün bir otoritenin olmaması sebebiyle uluslararası mahkeme yoluna başvuru, istenilen düzeyde gerçekleşmemektedir. Bu nedenle özellikle devletler, aralarında çıkan uyuşmazlıkları diplomatik yollarla çözemedikleri takdirde, mahkemelerden ziyade tahkim veya arabuluculuk yoluyla çözmeyi tercih edebilmektedirler.

3 Uluslararası Yargı Mekanizmalarının Tasnifi

Uluslararası hukuktaki en önemli gelişmelerden birisi, uluslararası mahkemelerin sayısındaki artıştır. Doktrinde her ne kadar, etkisi ve sonuçları hakkında farklı görüşler ileri

sürülse de, uluslararası mahkemelerin temelde ulusal mahkemelerden farklı olduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Bu bağlamda uluslararası mahkemeleri iki grupta ele almak mümkündür: Birinci grupta, Uluslararası Adalet Divanı (UAD), Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi (UDHM), Bölgesel Mahkeme ve Hakemlikler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) gibi Bölgesel Uzmanlık Mahkemeleri bulunmaktadır. İkinci Grupta Sürekli Hakemlik Mahkemesi², Uluslararası Ticari Tahkim, ICSID, İki Taraflı Yatırım Anlaşmaları, NAFTA gereği oluşturulan ticari tahkim ve benzeri yeni nesil yargı mekanizmalarıdır. İkinci gruptaki bu mahkemelerin uluslararası yargıda daha aktif ve etkili olduğu savunulmaktadır. (Born, 2012:864).

Klasik mahkemelerin, mesela UAD'nin, zorunlu yargı yetkisi kullanma yetkisi bulunmamaktadır. Oysa yeni nesil uyuşmazlık çözüm mekanizmaları, zorunlu yargı yetkisini etkili bir şekilde kullanma ve devletlere ve ticari varlıklarına karşı zorla uygulanabilecek kararlar verme yetkisine sahiptir. Bu gruptaki uluslararası mahkeme veya hakemlik mekanizmalarının uyuşmazlıkların çözümü ve kararların uygulanması yoluyla uluslararası adalete daha fazla hizmet ettiği ileri sürülmektedir. (Born, 2012:775)

4 Klasik Yargı Mekanizmalarındaki Dezavantajlar (Sorunlar)

Klasik yargı mekanizmalarındaki sorunları şu başlıklar altında ele almak mümkündür: Farklı hukuk sistemlerini bağdaştırma sorunu, zorunlu yargı yetkisinin bulunmaması, üye devletlerle işbirliği sorunu, büyük-güçlü devletlerin uluslararası yargı mekanizmalarından kaçış arayışları, yargıçların kendi devletleri ile ilgili davalarda tarafsız kalamaması, davaların uluslararası jeopolitik gerçeklerden tamamen ayrılamaması ve kararların uygulanması sorunlarıdır.

4.1 Farklı Hukuk Sistemlerini Bağdaştırma Sorunu

Klasik mahkemelerde görev yapan yargıçlar farklı hukuk sistemlerine mensup yargıçlar arasından seçilmektedir. Mesela UAD'de Divan'da görev yapacak yargıçlar, Güvenlik Konseyi'ndeki dağılıma benzer şekilde *coğrafi açıdan farklı hukuk sistemlerini temsil* esasına göre (UADS, m.9) belirlenmektedir. (Posner, 2004:4). Benzer şekilde UCMRS'ye göre yargıçların seçimi sırasında taraf devletler mahkeme üyelik sistemi içinde dünyadaki başlıca hukuk sistemlerinin temsilini göz önünde tutmak zorundadır. Ancak bu durum görünüşte adil gözükse de karar verme sürecinde bazı zorlukları beraberinde getirmektedir. Çünkü Anglo-Sakson hukuk sistemi ile Kara Avrupası hukuk sisteminin hukuk anlayışı birbirinden farklı özellikler göstermektedir.

² *Sürekli Hakemlik Mahkemesi*, UAD ile La Haye'de aynı binada faaliyet gösteren ve 1899 La Haye Sözleşmesi ile kurulan bir hakemlik örgütüdür. Adındaki mahkeme kelimesi yüzünden bazen UAD ile karıştırılmaktadır. Evrensel nitelikli bu yargı kuruluşunun üç organı vardır: Hakem Listesi, Uluslararası Büro ve İdari Konsey. 1899 ve 1907 tarihli Sözleşmelerden birine taraf her devlet, listeye dört kişiyi hakem olarak gösterebilse de uygulamada uyuşmazlığın tarafı olan devletler genellikle liste dışından hakem seçebilmektedir. Listedeki bu hakemlerin ulusal grup olarak UAD'ye yargıçlık için aday gösterme yetkisi bulunmaktadır. (UADS, m.4/1) Sürekli Hakemlik Mahkemesi, devlet ile devlet, devlet ile örgüt, devlet ile özel hukuk kişisi, örgüt ile özel hukuk kişisi arasındaki tüm uyuşmazlıklara bakabilmektedir. (Aksar, 2015:224; Born, 2012:795).

4.2 Zorunlu Yargı Yetkisinin Kabulü Sorunu

Bilindiği üzere uluslararası hukuk, devletlerin egemen eşitliği ilkesi üzerine kurulmuştur. (BMŞ, m.2/1). Buna bağlı olarak bir uluslararası mahkemede bir devletin veya vatandaşının yargılanabilmesi için devletin rıza göstermesi gerekir. Mesela uluslararası hukuku ilgilendiren herhangi bir konu ile ilgili uyuşmazlıkta UAD'nin devletler üzerinde *otomatik yargı yetkisi (zorunlu yargı yetkisi)* yoktur. (Akçapar, 1986:20). UAD'nin bir uyuşmazlık üzerinde çekişmeli yargı yetkisini kullanabilmesi için uyuşmazlığın Divan'a sunulmasına taraf devletlerin *rıza* (consent) göstermesi gerekmektedir. Bu rıza da uygulamada üç yoldan verilmektedir: Birincisi, söz konusu uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra bunun Divan önünde görülebileceğine dair bir *tahkimname (special agreement)* düzenlenmesidir. İkincisi, henüz meydana gelmemiş ve ilerde meydana gelebilecek uyuşmazlıklar için bir *zorunlu yargı anlaşması (treaty)* veya *klozu* yapılmasıdır. Üçüncüsü, UAD Statüsü'nün 36. maddesinin 2. fıkrası uyarınca *tek taraflı bildirimle (unilateral declaration)*. Divan'ın zorunlu yargı yetkisinin kabul edildiğinin ilan edilmesidir. (Posner, 2004:2; Lu, 2004:4; Aksar, 2013:266) Dördüncü bir yol olarak sayılabilecek *forum prorogatum* yani dolaylı yetkilendirme yoluyla da bu rıza verilebilir. Bu yolda Divan önüne getirilen uyuşmazlık ile ilgili zorunlu yargı yetkisinin açıkça kabulü veya yetki itirazında bulunulmaması halinde esasa ilişkin savunmalara geçer ve yargılamayı yapar. (Gülgeç, 2015:382; Pazarcı, 2015:481; Aksar, 2013:282).

Ayrıca Divan'ın yargı yetkisi, makul bir bildirim süresine uyulmak kaydıyla her zaman geri alınabilmektedir. Daha da ötesi, Divan'ın herhangi bir uyuşmazlık hakkında yargılama yapabilmesi için uyuşmazlığa taraf devletlerin *Divan'ın yargılama yetkisini* kabul etmiş olmaları gereklidir. Uygulamada devletler bu yetkiyi kabul etmekle birlikte, bazı çekinceler de koymaktadır. Bu çekinceler *karşılıklılık* koşulu ve *süre sınırlaması* olmak üzere iki türlü olabilir (UADS, m. 36/3). Bunun yanında uygulamada *ulusal savunma* konuları veya bazı ülkesel konular gibi *esasa ilişkin* çekincelere de rastlanmaktadır. (Sur, 2015:186). Bütün bunlar bir uyuşmazlığın uluslararası klasik mahkemeler önüne gelmesini engelleyebilmektedir.

Benzer şekilde UCM'nin yargı yetkisini kullanabilmesi için Statü'de öngörülen bir suç ile ilgili olarak başvuru gerekir. Bu başvuru, *taraf devlet, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi* veya *savcı* tarafından yapılması gerekmektedir. Bu durum şu şekilde ifade edilmiştir: (a) 14. madde gereğince bir taraf devlet tarafından Mahkeme savcısına başvurulmuş bir veya birden fazla suçun işlenmiş görüldüğü durum; (b) Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin VII. bölümüne uygun olarak hareket eden BM Güvenlik Konseyi tarafından Mahkeme savcısına başvurulmuş bir veya birden fazla suçun işlenmiş görüldüğü durum; (c) 15. maddeye uygun olarak bir suçun işlendiğine dair savcı tarafından soruşturma başlatılması. (UCMRS, m.13). Savcı bir suç ile ilgili olarak harekete geçmediği takdirde, taraf devletin veya Güvenlik Konseyi'nin adımı gerekmektedir. Bu da uygulamada uluslararası politik saiklerin araya girmesi ile gereği gibi işlememektedir.

4.3 Üye Devletlerle İş Birliği Sorunu

Uluslararası hukukta merkezi bir otorite ve yaptırım sistemi bulunmadığı için bir mahkeme kararının yerine getirilmesi üye devletlerin iş birliğini gerektirmektedir. Mesela UCM savcısının tutuklama emri çıkarttığı şahsın kaçmasının önlenmesi için ilgili taraf devletin UCM ile iş birliği yapması öngörülmüştür. (UCMRS, m.19/8-c). Çünkü UCM, doğrudan bir icra gücüne sahip değildir. Mahkeme tutuklama emirlerini icra edemez, ev ya da binaları arayamaz ya da tanıkları mahkemede hazır bulunmaya zorlayamaz, çünkü mahkemenin bir kolluk kuvveti ya da icra mekanizması yoktur. UCM, eğer devletlerin bu türden faaliyetleri yerine getirilmesi için iradesi ve rızası yoksa yargılamanın icrasına yönelik bu faaliyetlerin

yerine getirilmesi için ulusal yetkililere bağımlı olacaktır. Bu yüzden, soruşturmanın açılmasından hükmün icrasına kadar, Statü'ye taraf devletlerin, UCM ile eksiksiz iş birliği yapmak yükümlülüğü bulunmaktadır. (Kienlen, 2011:696). UCM, herhangi bir taraf devlete iş birliği için talepte bulunabilir. (UCMRS, m. 86) Diğer yandan Statü'de, taraf olmayan devletler açısından herhangi bir iş birliği yükümlülüğü yoktur. Bu durum normatif açıdan doğru olsa da olması gereken hukuk açısından UCM adaletinin eksik yanını oluşturmaktadır. UCM hem yapısal olarak hem de yaptığı soruşturma ve kovuşturmalar ile verdiği kararlar açısından eleştirilmektedir. (Schabas, 2013:546)

4.4 Büyük-Güçlü Devletlerin Yargılamadan Kaçış Arayışları

Büyük ve güçlü devletlerin uluslararası klasik yargılama mekanizmalarından bir şekilde kaçış arayışları görülmektedir. Mesela özellikle bazı devletlerin uyuşmazlıkların çözümünü UAD'den kaçırma girişimleri göze çarpmaktadır. Bu kapsamda mesela İngiltere, İngiliz Milletler Topluluğu (commonwealth) üyesi devletleri ile doğacak uyuşmazlıklarını UAD'nin yargı yetkisi kapsamı dışında bırakmıştır. (Gülgeç, 2015:390).

UCM'de de benzer bir durum göze çarpmaktadır. UCM önündeki ön inceleme, soruşturma ve yargılamaların çoğunluğunun Afrika kıtasındaki devletlerle ilgili olması uluslararası adalet açısından son derece talihsiz bir durumdur. Büyük bir heyecan ve ümitte kurulan evrensel düzeydeki ilk uluslararası ceza mahkemesi, faaliyete geçmesinden itibaren yaklaşık 17 yıl geçmiş olmasına rağmen, soruşturma ve kovuşturmaların sadece Uganda, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Darfur-Sudan, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kenya, Libya, Fildişi Sahili, Mali, Gürcistan ile ilgili olması bu durumu açıkça göstermektedir. Ayrıca UCM'nin, Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri ile güçlü devletleri zor durumda bırakacak iddiaları ele alma konusunda isteksiz davrandığı görülmektedir. Halbuki uluslararası adalet, zayıf ve marjinal devletlerle değil, zengin ve güçlü devletlerle yüzleştğinde kendini gösterebilmektedir. (Keller, 2008:209)

Uluslararası hukuk ve uluslararası ceza hukuku açısından bu kadar önem taşıyan bir mahkemenin bu yaklaşımı uluslararası adalet açısından endişe verici bir durum oluşturmaktadır. Çünkü *geciken adalet, adalet değildir*. Elbette Statü'de düzenlenen suçların incelenmesi, soruşturulması ve bu iddialarla ilgili karar verilmesi çok kolay değildir. Bunlar çoğu zaman ilgili devletlerin iş birliğine ve ulusal / uluslararası şart ve gelişmelere bağlı olmaktadır. Ancak bütün bu haller suçların cezasız kalmasına sebep olmakta ve uluslararası yargı örgütlerinin varlık sebebinin sorgulanmasına yol açmaktadır. UCM'nin bu durumu, uluslararası *ad hoc mahkemelerin* daha etkin ve verimli olduğu yolundaki görüşleri güçlendirmektedir. (Kienlen, 2011:632)

4.5 Yargıçların, Kendi Devletleri ile İlgili Davalarda Tarafsızlık Sorunu

Bir mahkemenin adaletli karar verme sürecindeki en önemli unsurlarından biri de yargıçların bağımsızlığı ve tarafsızlığıdır. Yargıç bağımsızlığının uluslararası andlaşma ile güvence altına alınması birinci adımı, bunun fiili olarak hayata geçirilmesi ise ikinci adımdır. Mesela UCM Roma Statüsü (UCMRS)'ne göre “yargıçlar, görevlerini yerine getirirken bağımsız hareket ederler. Yargıçlar, yargısal görevlerine müdahale ihtimali olan veya bağımsızlıklarına duyulan güveni etkileyebilecek hiçbir faaliyette bulunmazlar. Mahkemenin bulunduğu yerde tam zamanlı olarak mesai yapacak olan yargıçlar, profesyonel yapıdaki başka bir mesleki faaliyetle uğraşamazlar” (UCMRS, m. 40).

Benzer şekilde UAD’de yargıçlar tamamen bağımsız olup, hiçbir organ veya makamdan tavsiye ve görüş alamazlar. Başka bir iş ile uğraşamazlar. UAD’nin önüne gelen bir uyuşmazlıkta, taraf devletlerden birine mensup yargıç mevcut olabilir. Yargıçların bağımsızlığı söz konusu olduğundan bu yargıç davaya Divan üyesi olarak katılabilecektir. Divan’da kendi vatandaşlığına sahip yargıç bulunmaması halinde uyuşmazlığa taraf devlet, *yalnızca o davada Divan üyeliği yapmak üzere bir ad hoc yargıç* atanmasını talep edebilirler. (UADS, m. 31/2 ve m. 31/3).

Klasik uluslararası mahkemelerin Statü’lerinde yargıçların tarafsızlığını sağlamaya yönelik güvenceler yer alsa da yargıçların kendi devleti ile ilgili davalarda tarafsız kalamama veya en azından siyasi bazı baskılara maruz kalma riski bulunmaktadır. Bu nedenle ad hoc mahkeme veya tahkim süreçlerinin tarafsızlık açısından daha güvenilir olduğu söylenebilecektir.

4.6.Davaların uluslararası jeopolitik gerçeklerden tamamen ayrılabilmesi sorunu

Uluslararası hukuk uyuşmazlıkların uluslararası ilişkilerden ve özellikle jeopolitik gerçeklerden tamamen soyutlanması mümkün değildir. Bu nedenle uluslararası dava iç hukuktaki uyuşmazlık çözümündeki usuli yaklaşıma benzer şekilde çözülemez. Mesela UAD, önüne gelen bir davayı UAD Statüsü’nün 38. maddesinde öngörülen kaynaklara göre çözecektir. Oysa görülen davanın tarihi, coğrafi, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel hatta iklimsel pek çok sebebi bulunabilir. Mesela “Arktik bölgede yaşanan iklim temelli değişimlerin, tüm dünyanın karşı karşıya kalacağı doğal afetlerden ekonomik sorunlara, uluslararası göçlerden siyasal uyuşmazlıklara kadar daha sayamadığımız birçok sorunu da beraberinde getireceği tahmin edilmektedir. Bu yüzden ülkeler dış politika ve güvenlik konularında yeni tehdit unsurlarıyla baş edebilmek için önlemler almak, politikalar üretmek zorunda kalacaktır.” (Akpınar, 2017:87)

4.7 Kararların uygulanması sorunu

Klasik uluslararası yargı mekanizmalarında, kısmen veya en azından teorik olarak, verilen kararların uygulanması sorunu bulunmaktadır. Mesela UAD tarafından verilen kararların uygulanması ile ilgili olarak şunları belirtmek mümkündür: Aslında UAD kararlarının uygulanmaması halinde Divan’ın çekişmeli yargılamaya ilişkin verdiği kararlar, uyuşmazlığın tarafları bakımından ve *karar verilen dava için bağlayıcı ve kesindir* (UADS, m. 59). Bu kararlara uymak zorunlu olmakla birlikte, kararların yerine getirilmemesi halinde kararın zorla yerine getirilmesini sağlayan bir mekanizma yoktur. (Doğan, 2015:333).

Uyuşmazlığın taraflarından biri, Divan’ın verdiği karara uymadığı takdirde diğer taraf Güvenlik Konseyi’ne başvurabilir ve GK de kararın uygulanması için tavsiyede bulunabilir veya diğer alınacak önlemleri kararlaştırabilir. (BMŞ, m. 94/2). Fakat belirtilmelidir ki bu yola şimdiye kadar hiç başvurulmamıştır. (Sur, 2015:187) UAD, BM’nin devletler arasında çıkan uyuşmazlıklar için kurulmuş olan en önemli yargı organıdır. Bunun sonucu olarak çok önemli konuları gündemine taşımış ve kararları çok tartışılmış ve tartışılmaya da devam etmektedir. Kararların icrasını sağlayacak zorlayıcı bir sistemin olmaması sebebiyle uluslararası alanda yargısal karar yoluyla adaleti temin etmek oldukça zor bir görevdir. UAD bu zor misyonu üstlenmiş bir mahkeme olarak karşımıza çıkmaktadır. (Gülgeç, 2015:379).

5 Yeni Nesil Yargı Mekanizmalarındaki Avantajlar

Klasik uluslararası yargı mekanizmalarının bütün bu olumsuzluklarına rağmen uluslararası hukuka katkıları görmezlikten gelinemez. Mesela UAD'nin özellikle uluslararası yargılama hukuku ilkelerinin oluşmasında ve sınırlı sayıda da olsa kendisine yetki verilen uyuşmazlıkların çözümünde önemli katkıları olmuştur. (Born, 2012:803; Tams, 2017:351). Ancak uyuşmazlıkların çözümünde farklı anlayışları benimsemesiyle yeni nesil yargı mekanizmaları olarak adlandırılabilirler bazı avantajları bulunmaktadır.

5.1 Esneklik, Gizlilik ve Çabukluk İçin Tahkim

Devletlerin kendi seçtikleri hakem veya hakem heyeti eliyle uygulanacak hukuk kurallarını da seçmek suretiyle çözümünü öngören hakemlik yolu yargılamada takip edilen usul, esneklik, gizlilik ve çabukluk açılarından mahkeme yargısına nispeten daha fazla tercih edilmektedir. (Murphy, 2006:117) Herhangi bir uyuşmazlık halinde devletler *ad hoc* nitelikte herhangi bir kişi veya kişileri hakem olarak ataması mümkündür. Ancak uygulamada devletler genellikle 1899 tarihli La Haye Sözleşmesi ile kurulan, merkezi La Haye'de bulunan ve UAD ile aynı binada faaliyet gösteren Sürekli Hakemlik Mahkemesi (*The Hague Tribunal*) eliyle hakemliği tercih etmektedir. Sürekli Hakemlik Mahkemesi listesindeki (veya dışarıdan seçilen) hakemler eliyle, devlet ile devlet, devlet ile örgüt, devlet ile özel hukuk kişisi, örgüt ile özel hukuk kişisi arasındaki tüm uyuşmazlıklar çözülebilmektedir. Hakemliğin amacı, devletler arasındaki uyuşmazlığın kendi seçecekleri hakemler tarafından hukuka uygun olarak çözülmesidir. Hakemlik kararı uyuşmazlığın tarafları açısından bağlayıcı, uyulması zorunlu ve kesin niteliktedir. Bu özelliği ile hakemlik yargı kararlarına benzemekte, ancak diğer uyuşmazlık çözüm yollarından ayrılmaktadır. Uluslararası bir uyuşmazlığın hakemlik yoluyla çözümünün, bir tarafın diğer tarafın iradesini çeşitli yollarla baskı altına almadığı, hakem veya hakemlerin tarafsızlığını koruduğu ve üçüncü kişilerin (devlet, örgüt, özel kişi veya topluluk) hak ve menfaatlerini olumsuz etkilemediği sürece taraflar açısından adil bir sonuç doğurduğu söylenebilir. (Born, 2012:795; Aksar, 2013:224; Sur, 2015:312)

5.2 Ekonomik Uyuşmazlıklarda Daha Hızlı Çözüm

Uluslararası hukuk uyuşmazlıklarının farklı bir boyutunu oluşturan uluslararası ticaret ve yatırım uyuşmazlıkları ile devletler ile yabancı yatırımcılar arasındaki uyuşmazlıklarının çözümünde, artık yeni nesil uyuşmazlık çözüm mekanizmaları olarak adlandırılan ticari tahkim ve arabuluculuğa başvurulmaktadır. Mesela Uluslararası Ticari Tahkim, ICSID, İki Taraflı Yatırım Anlaşmaları ve NAFTA gereği oluşturulan ticari tahkim ve benzeri yeni nesil yargı mekanizmaları bunlara örnek teşkil etmektedir. Bu gruptaki uluslararası mekanizmaların, uyuşmazlıkların çözümü ve kararların uygulanması yoluyla uluslararası adalete daha fazla hizmet ettiği ileri sürülmektedir. (Born, 2012:831)

5.3 Alternatif Bir Uyuşmazlık Çözüm Yolu: Arabuluculuk

Bilindiği gibi uluslararası hukuk sükeleri arasında çıkan uyuşmazlıkların diplomatik yollardan çözümü için *görüşme*, *dostça girişim*, *arabuluculuk*, *uzlaştırma* ve *soruşturma komisyonları* sayılmaktadır. (Aksar, 2013:219) Bu diplomatik yollardan birisi olan arabuluculuk da geçmişte olduğu gibi günümüzde de başvurulmuş bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Çoğu zaman tanınmış bir kişi veya devlet adamı öncülüğünde başvurulmuş arabuluculuk, tarafların kesin çözüme ulaşmasını sağlayamasa bile uyuşmazlığın tarafların

arasındaki tansiyonun düşmesine vesile olması bakımından uluslararası hukukta önemli bir barışçı çözüm yolu olarak kabul edilmektedir.

BMŞ ve 1899 ve 1907 tarihli La Haye Sözleşmeleri başta olmak üzere uluslararası çok sayıda uluslararası düzenlemede, devletlere, aralarındaki uyuşmazlıkların *arabuluculuk* yolu ile çözülmesi önerilmiştir. (Aksar, 2013:230) Arabuluculuk, uluslararası nitelikteki bir uyuşmazlığı barışçı yollarla sona erdirmek amacıyla, bir ya da birkaç devletin, bir uluslararası örgütün veya tanınmış bir kişinin, uyuşmazlığın tarafları arasında görüşmelerin yapılmasını sağlamak ve tarafların kabul edebileceği çözümler önermek üzere yaptığı faaliyetlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. (Bozkurt-Kütükçü-Poyraz, 2015:257). Arabuluculuk, dostça girişime göre üçüncü kişinin müdahalesinin arttığı barışçı bir çözüm yoludur. Bu bağlamda arabulucu, tarafları bir araya getirmek, araştırmalar yapmak, gerekirse çözüm önerisinde bulunmak faaliyetlerini yapabilir.

Ulusal hukuklarda özel hukuk uyuşmazlıklarında alternatif çözüm yolu olarak da kullanılan arabuluculuğun uluslararası hukukta da mahiyetine uygun şekilde uygulama alanı bulduğu görülmektedir. Arabuluculuk, uyuşmazlığın taraflarının kazanması üzerine işleyen bir çözüm yöntemidir. Burada tarafların rızası, anlaşması, serbest iradeyle karar alması ve karşılıklı menfaat dengesi ilkeleri öne çıkmaktadır. Arabuluculuğun en önemli özelliği ise başvuru, devam ettirme, üçüncü kişinin müdahalesinin sınırları, sonuçlandırma dâhil hemen her aşaması ve içeriğinin *ihtiyari* oluşudur. Bu özelliklerinden dolayı arabuluculuğun, uluslararası hukukun gerçeklerine daha uygun bir uyuşmazlık çözüm yolu olduğu ileri sürülmüştür. (Bozkurt-Kütükçü-Poyraz, 2015:256)

İç hukukta olduğu gibi uluslararası hukukta da bir uyuşmazlığın kısa zamanda ve uyuşmazlığın taraflarının serbest iradeleriyle çözülmesi uluslararası toplum barışı ve güvenliği açısından son derece önemli ve istenen bir durumdur. Ancak uluslararası hukuktaki uyuşmazlıkların içeriği / niteliği ve etkilediği kişiler açısından farklı durumunun tartışılması gerekebilir. Bir özel hukuk uyuşmazlığında uyuşmazlığın taraflarının arabuluculuk yolu ile kazan-kazan ilkesi gereği karşılıklı fedakârlıklar yaparak aralarındaki uyuşmazlığı çözmesi genellikle tarafları ilgilendiren bir durumdur. Genellikle üçüncü kişileri etkilemez. Ancak uluslararası bir uyuşmazlık görünüşte sadece uyuşmazlığın tarafı olan devletler gibi gözükse de aslında uluslararası toplumun diğer üyelerini ve taraf devletlerin vatandaşlarını da etkilemektedir. Bu durumda mesela uyuşmazlığın tarafı olan bir devletin arabuluculuk yoluyla bazı tavizler vererek uyuşmazlığı çözüme kavuşturması, üçüncü kişilerin durumlarını etkileyecektir. İşte bu halde arabuluculuk yoluyla çözüme ulaşmanın adalete uygunluğu tartışma konusu olabilecektir. Gerçi bu noktada kamu hukukunun özelliği gereği devletin vatandaşlarını temsil etme hakkına sahip olduğu tezi ileri sürülebilir. Ancak belki şimdiye kadar ki yerleşik teamül, kural ve anlayışları zorlayarak şunu demek mümkündür: “Hak haktır, büyüğüne küçüğüne bakılmaz, devlet için bireyin hakkı feda edilemez.”

5.4 Güçlü Denetim Sistemi Bulunan Mekanizmaların Etkinliği

Uluslararası uyuşmazlıkların çözümünde, güçlü denetim sistemi olan (daha açık ifade ile arkasında güçlü siyasi irade veya yapı bulunan) uluslararası yargı mekanizmaları, klasik anlayışta da olsa, daha etkin ve başarılı olmaktadır. AİHM ve ABAD bu durumun tipik örneklerini oluşturmaktadır. AİHM’nin arkasında bulunan Avrupa Konseyi ve ABAD’ın arkasında bulunan Avrupa Birliği güçlü bir siyasi irade ve yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mahkemeler tarafından alınan kararların üye devletler tarafından uygulanıp uygulanmadığı sıkı bir şekilde denetlenmektedir. Kararları uygulamayan üye devletler için etkili yaptırımların öngörülmesi bu mahkemelerin etkinliğini güçlendirmektedir. (Dinçkol, 2006:25; Boyle,

2009:174). Bölgesel ve uzman mahkemeler olmasına rağmen aynı başarıyı, Afrika Adalet ve İnsan Hakları Mahkemesi ile Amerika İnsan Hakları Mahkemesi'nde görülmemektedir. Bunun sebebi bu mahkemelerin arkasında güçlü bir denetim mekanizmasının bulunmamasıdır. (Born, 2012:810; Murphy, 2006:144)

5.5 Bölgeselliğin ve Uzmanlaşmanın Gücü

Uluslararası uyuşmazlıkların çözümünde bölgesel yargı mekanizmaları göreceli olarak evrensel nitelikteki yargı mekanizmalarına göre daha başarılı olmaktadır. Bu başarı, hem klasik hem de yeni nesil yargı mekanizmalarında kendini göstermektedir. AIHM klasik bir mahkeme olmasına rağmen kurulmuş olan güçlü denetim mekanizması sayesinde başarılı bir mahkeme olarak karşımıza çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler bünyesinde insan hakları alanında evrensel nitelikte etkili bir denetim mekanizması kurulamaması bunun tipik örneğini oluşturmaktadır.

Diğer yandan genel mahkemelerden ziyade belirli konularda uzmanlaşmış yargı mekanizmalarının daha başarılı olduğu görülmektedir. Her ne kadar önüne gelen dava sayısının azlığı sebebiyle eleştirilse de BMDHM uzman mahkemenin önemini göstermektedir.

6 Sonuç

Uluslararası uyuşmazlıkların çözümü için kurulmuş olan klasik yargı mekanizmalarının önemi yadsınamaz. Ancak yeni nesil yargı mekanizmaları göreceli olarak uluslararası uyuşmazlıkların çözümünde daha etkili olduğu görülmektedir. Bu kapsamda bölgesel, belirli konular için kurulmuş, ad hoc yargı mekanizmaları, evrensel, genel ve sürekli yargı mekanizmalarına göre daha etkili olmaktadır. Yine güçlü denetim sistemi öngören yargı mekanizmaları ile özellikle ekonomik uyuşmazlıklarda tahkim (ve yargısal olmasa da arabuluculuk) mekanizmaları, klasik mahkemelere göre daha hızlı çözüm üretmektedir. Gelecekte kurulacak yargı mekanizmalarının

Kaynakça

Acer, Yücel - Kaya, İbrahim, *Uluslararası Hukuk Temel Ders Kitabı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, (5. Baskı), 2014.

Akçapar, Burak, “Birleşmiş Milletler deniz Hukuku Sözleşmesi’nde Deniz Hukuku Uluslararası Mahkemesi”, *AÜSBF Dergisi*, Cilt: 51, Sayı: 1, 1986, (s. 19-42).

Akpınar, Burcu Güçlü, “Uluslararası Hukuk Çerçevesinden Arktik Güvenliği Politikalarının Analizi: Rusya ve ABD Örneği” *Savunma Bilimleri Dergisi*, The Journal of Defense Sciences, Kasım/Nov 2017, Cilt/Volume 16, Sayı/Issue 2.

Aksar, Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk-II*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

Born, Gary, “A New Generation Of International Adjudication”, *Duke Law Journal*, Vol. 61, Number. 4, January-2012.

Boyle, Kevin, “The European Experience: The European Convention On Human Rights”, *VUWLR*, Vol. 40, 2009.

Bozkurt, Enver - Kütükçü, Mehmet Akif / Poyraz, Yasin, *Devletler Hukuku*, Yetkin Yayınları, (8. Baskı), Ankara, 2015.

Dinçkol, Abdullah, “Kopenhag Kriterlerinin Türk Pozitif Hukuku’na Etkileri”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 10, Güz-2006/2, (s. 25-48).

Doğan, İlyas, *Devletler Hukuku*, Astana Yayınları, Ankara, 2015.

Erdal, Muhammed, “Uluslararası Uyuşmazlıkların Barışçıl Çözümüne İlişkin Bir Müessese: Sürekli Hakemlik Mahkemesi”, *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 2871-2892.

Gülgeç, Yahya Berkol, Uluslararası Adalet Divanı’nın Yargı Yetkisi ve Yargı Yetkisini Genişletme Çabalarının Eleştirisi, *TBB Dergisi*, Sayı: 117, 2015.

Keller, Linda M., “Achieving Peace With Justice: The International Criminal Court and Ugandan Alternative Justice Mechanisms”, *Connecticut Journal of International Law*, Vol:23, 2008.

Kienlen, Pauline, “International Justice v. Local Peace - Case Study of the Impact of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia on the Reconciliation Process in the Balkans”, *Vienna Journal on International Constitutional Law*, Vol. 5, 2011, (s. 632-696).

Lu, Bingbin, “Reform of the International Court of Justice: A Jurisdictional Perspective”, *Perspective*, Vol: 5, No: 2, June-2004.

Murphy, Sean D., *Principles of International Law*, Thomson-West, 2006.

Pazarcı, Hüseyin, *Uluslararası Hukuk*, Turhan Kitabevi, Ankara, (Gözden Geçirilmiş 14. Bası), 2015.

Posner, Eric A., “The Decline of the International Court of Justice”, The Law School of University of Chicago, *Public Law and Legal Theory Working Paper:81*, December-2004, <http://www.law.uchicago.edu/Lawecon/index.html> (Erişim tarihi: 15.10.2019).

Schabas, William A., “The Banality of International Justice”, *Journal of International Criminal Justice*, Vol. 11, 2013, (s. 545-551).

Sur, Melda, *Uluslararası Hukukun Esasları*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Tams, Christian J., The Development of International Law by the International Court of Justice, *British yearbook of international law*, Christian J. Tams & James Sloan (eds), Vol. 84/1, 2017, s. 351-354. <https://ssrn.com/abstract=3086269> veya <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3086269> (Erişim tarihi: 15.02.2019).

10-12
OCTOBER 2019

LAW **IN POSITIVE** **AND SOCIAL** **SCIENCES**

CONGRESS BOOK

EDITORS

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ
Ali Burak ULUÇAY

inglobetr inglobetr inglobetr inglobe_tr

INNOVATION AND GLOBAL ISSUES ACADEMY

October 10-12, 2019

Konya / TURKEY

CONGRESS BOOK

EDITORS

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ

Ali Burak ULUÇAY

PUBLICATION COORDINATOR

Ragıp PEHLİVANLI

www.inglobe.org

congress@inglobe.org

(+90) 312 911 0799

inglobetr

inglobetr

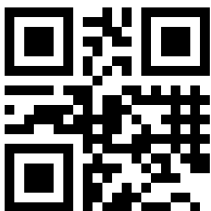

inglobetr

All rights of this book belong to editors. Can be used by giving reference. Scientific and ethical responsibilities of the writings belong to authors and copyright belongs to InGlobe editors. The authors are responsible for the correctness of the content and resources of the writings.

Copyright © 2019

Innovation and Global Issues Academy. All rights reserved.

9 786056 193592 3 >

CONGRESS ID

Name of Congress

Law in Positive and Social Sciences I (LAWPOS)

Type of Participation

Davetli ve Çağrılı / Keynote and Invited

Date and Place

10-11-12 October 2019

Konya / TURKEY

President

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ

Head of Board

Ragıp PEHLİVANLI

General Coordinator

Dr. Karlygash ASHIRKHANOVA

Organizer

InGlobe Academy

Regularity Board

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ
Prof. Dr. Aliş KASIMOV
Prof. Dr. Çağlar ÖZEL
Prof. Dr. Çetin ARSLAN
Prof. Dr. Firuzə ABBASOVA
Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK
Prof. Dr. Uchkun ABDURAKHMANOV
Prof. Dr. Yusuf BAYRAKTAR
Assoc. Prof. Zhanna SHAYAKHMETOVA
Assoc. Prof. Asim MEMMEDOV
Assoc. Prof. Liudmyla RADOVETSKA

Executive Board

Ragıp PEHLİVANLI
Ali Burak ULUÇAY
Ali KERİMOV
Büşra YILMAZ
Gulshat SHAIKENOVA
Dr. Karlygash ASHIRKHANOVA
Lazzat KAKEN
Mariana MANKO
Nurben Leticia BİLİCİ

SCIENTIFIC ADVISORY BOARD

PROF. DR.	FİRUZE	ABBASOVA	BAKU STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	MEHDI	ABDULLAYEV	THE ACADEMY OF PUBLIC ADMINISTRATION
PROF. DR.	UCHKUN	ABDURAKHMANOV	TASHKENT STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	ÇETİN	ARSLAN	HACETTEPE UNIVERSITY
PROF. DR.	ALİ	AYATA	BİLECİK ŞEYH EDABALI UNIVERSITY
PROF. DR.	STALBEK	BAKTIGULOV	MANAS UNIVERSITY
PROF. DR.	FATİH	BAŞBUĞ	MANAS UNIVERSITY
PROF. DR.	TSENDİN	BATTULGA	NATIONAL UNIVERSITY OF MONGOLIA
PROF. DR.	YUSUF	BAYRAKTAR	HACETTEPE UNIVERSITY
PROF. DR.	NURETTİN	BİLİCİ	ÇANKAYA UNIVERSITY
PROF. DR.	FARUK	BİLİR	PERSONAL DATA PROTECTION AUTHORITY OF TURKEY
PROF. DR.	VEYSEL	BOZKURT	İSTANBUL UNIVERSITY
PROF. DR.	ALICJA	BRODZKA	WROCLAW UNIVERSITY OF ECONOMICS
PROF. DR.	ELİF SİBEL	ÇAKAR	KIRKLARELİ UNIVERSITY
PROF. DR.	ORHAN	DENİZ	YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
PROF. DR.	ORHAN	ELMACI	DUMLUPINAR UNIVERSITY
PROF. DR.	OKTAY	EMİR	ANADOLU UNIVERSITY
PROF. DR.	FİKRET	EREN	BAŞKENT UNIVERSITY
PROF. DR.	NEVİN GÜNGÖR	ERGAN	HACETTEPE UNIVERSITY
PROF. DR.	FADIL	HOCA	MACEDONIA INTERNATIONAL VISION UNIVERSITY
PROF. DR.	İRFAN	KALAYCI	İNÖNÜ UNIVERSITY
PROF. DR.	MXIA	KHAKHUTAİSHNİLİ	BATUMİ SHOTA RUSTAVELI STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	MIDHED	KAFAROV	BAKU STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	MEVLÜT	KARAKAYA	THE GRAND NATIONAL ASSEMBLY OF TURKEY
PROF. DR.	ALIŞ	KASIMOV	BAKU STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	SUAT	KOLUKIRIK	AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR.	MESUME	MELIKOVA	BAKU STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	MÜBARİZ	MUSTAFAYEV	BAKU STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	LEONID	NAKOV	SKOPJE UNIVERSITY
PROF. DR.	SALİM ATEŞ	OKTAR	ISTANBUL UNIVERSITY
PROF. DR.	SERİK	OMİRBAYEV	NORTH KAZAKHSTAN STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	KEMAL	ÖKTEM	HACETTEPE UNIVERSITY
PROF. DR.	ÇAĞLAR	ÖZEL	INTERNATIONAL CYPRUS UNIVERSITY
PROF. DR.	ZEKİ	PARLAK	MARMARA UNIVERSITY
PROF. DR.	HAMİT	PEHLİVANLI	KIRIKKALE UNIVERSITY
PROF. DR.	İNGA	SHAMİLİSHVİLİ	BATUMİ SHOTA RUSTAVELI STATE UNIVERSITY
PROF. DR.	MUSTAFA	ŞAHİN	SELÇUK UNIVERSITY
PROF. DR.	AHMET	ŞAHİNÖZ	BAŞKENT UNIVERSITY
PROF. DR.	CEYLAN GAZİ	UÇKUN	KOCAELİ UNIVERSITY
PROF. DR.	M. FATİH	UŞAN	YILDIRIM BEYAZIT UNIVERSITY
PROF. DR.	AHMET	UZUN	AKDENİZ UNIVERSITY
PROF. DR.	ÜMİT SÜLEYMAN	ÜSTÜN	SELÇUK UNIVERSITY
PROF. DR.	H. GÜÇLÜ	YAVUZCAN	GAZİ UNIVERSITY
PROF. DR.	MUSTAFA	YILDIRAN	AKDENİZ UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	BİROL	AKGÜL	ERCİYES UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	ZAUR	AZIMOV	BAKU STATE UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	MİRA	BALTYMOVA	AKTOBE STATE UNIVERSITY

ASSOC. PROF.	MEHMET HANEFİ	BAYRAM	AKDENİZ UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	EREN	ÇAŞKURLU	GAZİ UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	HACER MUTLU	DANACI	AKDENİZ UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	İSMAİL	DEMİR	ANKARA UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	MURAT	ERCAN	BİLECİK ŞEYH EDABALİ UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	TAMER	EREN	KIRIKKALE UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	BİROL	ERKAN	UŞAK UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	MURTEZA	HASANOV	THE ACADEMY OF PUBLIC ADMINISTRATION
ASSOC. PROF.	ŞEREF	İBA	THE GRAND NATIONAL ASSEMBLY OF TURKEY
ASSOC. PROF.	NURAN	KOYUNCU	ERBAKAN UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	ASIM	MEMMEDOV	GENCE STATE UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	GÖKHAN	OFLUOĞLU	BÜLENT ECEVİT UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	ELBEYİ	PELİT	AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	LIUDMYLA	RADOVETSKA	NATIONAL ACADEMY OF SECURITY SERVICE OF UKRAINE
ASSOC. PROF.	AJLA	SKRBIC	UNIVERSITY OF TRAVNIK
ASSOC. PROF.	HASAN HÜSEYİN	SOYBALI	AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	İBRAHİM	SUBAŞI	MARMARA UNIVERSITY
ASSOC. PROF.	DİLEK	AKBULUT	GAZİ UNIVERSITY
DR.	SİNAN SAMİ	AKKURT	SELÇUK UNIVERSITY
DR.	BARIŞ	AYTEKİN	KIRKLARELİ UNIVERSITY
DR.	DOĞAN	BOZDOĞAN	GAZİOSMANPAŞA UNIVERSITY
DR.	SELÇUK	BUYRUKOĞLU	ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
DR.	YASİN	ÇAKIREL	KIRKLARELİ UNIVERSITY
DR.	OĞUZ	ÇETİN	ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
DR.	EBRU BİLGİN	KOCATÜRK	KIRKLARELİ UNIVERSITY
DR.	MUSTAFA	METE	GAZİANTEP UNIVERSITY
DR.	ÖZGE TUÇE	GÖKALP	KIRKLARELİ UNIVERSITY
DR.	MUSTAFA	ÖZALP	BOZOK UNIVERSITY
DR.	MUSTAFA	TAYTAK	UŞAK UNIVERSITY
DR.	MÜKERREM	ATALAY ORAL	AKDENİZ UNIVERSITY
DR.	ABDULAZİZ	ELWALDA	MISURATA UNIVERSITY
DR.	BETÜL	HAYRULLAHOĞLU	UŞAK UNIVERSITY
DR.	FULYA	KÖKSOY	BATMAN UNIVERSITY
DR.	SERDAR	SÜTÇÜ	TURKEY CHAMBER OF DENTISTS
DR.	ABDULLAH	TEKBAŞ	CONSTITUTIONAL COURT

October 10-12, 2019 Konya

Congress Book

CONTENTS

CONGRESS ID.....	II
SCIENTIFIC ADVISORY BOARD.....	III
CONTENTS.....	V
REASONING IN LAW	1
<i>Muhittin ORAL</i>	1
THE EVALUATION OF THE PROBLEMS RELATED TO THE REAL ESTATE TAX PRACTICE IN TURKEY	9
<i>Orçun AVCI</i>	9
RESOLUTIONS OF THE HIGH TECHNICS BOARD ON THE DISPUTES ARISING IN THE CONSTRUCTION	16
<i>Hasan BAKIRCI, Ayten CANBAL</i>	16
SOME THOUGHTS ON THE FUTURE OF INTERNATIONAL DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS	26
<i>Süleyman DOST</i>	26
THE INFLUENCE OF ECHR ON FREEDOM OF EXPRESSION AND ITS IMPACT ON TURKISH DOMESTIC LAW	36
<i>Hani Shakir MAHMOOD</i>	36
LITERARY TEXT BETWEEN CONSCIENCE AND LAW: EXAMPLE OF "YALNIZ EFE".....	53
<i>Kudret SAVAŞ</i>	53
THINKING ON THE CONCEPTS OF LAW - JUSTICE BY USING THE EXAMPLE OF "REIS BEY"	58
<i>Kudret SAVAŞ</i>	58
EVALUATION OF MARRIAGE-LIKE LIFE MODELS FROM FEMINIST LAW PERSPECTIVE	64
<i>Necla ÖZTÜRK, Derya COŞKUN</i>	64
INTERNATIONAL LABOR LAW: INNOVATIONS, PROBLEMS IN PRACTICE AND SOLUTIONS	70
<i>Ayşe Nur KARAYEL, Süleyman DOST</i>	70
PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS IN CRIMINAL LAW	83
<i>Shayakhmetova Zhanna BEKPOLOVNA</i>	83
LEGAL STATUS OF REFUGEES IN INTERNATIONAL LAW	87
<i>Ergalieva K.S.</i>	87
PROTECTION OF THE RIGHTS OF CONVICTED WOMEN.....	92
<i>Hammetova Zhanargul ASYLBEKOVNA</i>	92
PROTECTION OF THE RIGHTS OF ENTREPRENEURS IN THE RUSSIAN FEDERATION.....	97
<i>Dordzhi-Goryaeva ELZA, Rubeko Georgy LEONIDOVICH</i>	97
PLACE OF LEGAL EDUCATION IN SOLUTION OF LEGAL ISSUES	103
<i>Muhamedina A.E.</i>	103
CIVIL SOCIETY AND THE RULE OF LAW	111
<i>Serikova L.S.</i>	111

Sayı : 19-50

19.09.2019

Konu: Kongreye Davet

Sayın Süleyman Dost,

10-12 Ekim 2019 tarihleri arasında yerli ve yabancı kuruluşların katılımlarıyla Konya’da gerçekleştirilecek uluslararası nitelikteki hakemli “**Pozitif ve Sosyal Bilimlerde Hukuk**” (LAWPOS) kongresi için göndermiş olduğunuz aşağıda belirtilen bildiri(ler) sözlü olarak sunulmak üzere kabul edilmiştir.

Teşriflerinizi arz ederiz.

Ragıp PEHLİVANLI
Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ
Kongre Başkanı

Kabul Edilen Bildiri/ler:

Uluslararası Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmalarının Geleceği Üzerine Bazı Düşünceler
Uluslararası İşgücü Kanunu: Getirdiği Yenilikler, Uygulamada Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Ana Program:

10.10.2019 – 08:00 (GMT +3) Açılış ve Oturumlar
11.10.2019 – 09:00 – 19:00 Oturumlar
12.10.2019 – 09:00 – 19:00 Oturumlar

*Detaylar ve afişler internet sitemizden temin edilebilir. www.lawpos.org